Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelma

KH 15.06.2026 § 135

Vuoden 2027 talousarviokehyksen antaminen

1) Taustaa edellisvuosilta ja kuluvan vuoden 2026 tilanne

Kokemäen kaupungin vuoden 2025 tilinpäätös oli 307 tuhatta euroa ylijäämäinen ja sen myötä kaupungin taseessa ollut 6,85 M€:n ylijäämä kasvoi. Kumulatiivisen ylijäämän suuruus on nyt 7,16 M€. Ylijäämän syntymiseen ovat vaikuttaneet olennaisesti valtion toimenpiteet kuntatalouden turvaamiseksi koronapandemian aikaan vuosina 2020–2022 sekä vuoden 2023 alussa tilitetyt verohännät, jolloin tilitettiin vuoden 2022 veroja vanhoilla veroprosenteilla/jako-osuuksilla. Kaupungin toimintamenojen maltillinen kehittyminen vuosina 2020–2024 on myös omalta osaltaan vaikuttanut kumulatiivisen ylijäämän syntymiseen. Vuonna 2025 toteutui kertaluontoisia myyntivoittoja, jotka paransivat vuoden 2025 tulosta.

Kuluvan vuoden talousarvio on laadittu siten, että tulos olisi noin 1,51 M€ alijäämäinen. Toukokuussa hyväksyttyjen talousarviomuutosten jälkeen tulosennuste on noin 1,13 M€ alijäämäinen. Kaupungin tytäryhtiön kiinteistöosakeyhtiö Hakatienkartanon kertaluontoisten kustannusvaikutusten jälkeen tilikauden alijäämä painunee 1,8 M€:oon vuonna 2026. Ennuste on laadittu toteutuman 1–4/2026 perusteella ja siinä on huomioitu valtionosuuksien tarkentuneet tiedot tammikuulta 2026.

2) Kuntalain määräykset talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä kaupungin oma ohje

Kuntalain 110 §:n mukaan ”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Kokemäen kaupunginhallitus on omalta osaltaan hyväksynyt seuraavan talousarvion laadintaohjeen.
Hyväksyessään vuoden 2025 tilinpäätöksen kaupunginhallitus lausui seuraavaa:
”Kaupunginhallitus tiedostaa aiempien vuosien tapaan, mitä asukasluvun pitkään jatkunut väheneminen aiheuttaa verotulokertymään samoin kuin sen, että asukasluvun väheneminen edellyttää jatkossa myös toimintakulujen vähentämistä.

Taseeseen kertynyt ylijäämä ei mahdollista tietoista useille vuosille kohdistuvien alijäämäisten budjettien laatimista. Lähtökohtana on pidettävä, että alijäämäinen talousarvio laaditaan vain yhdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kokemäen kaupunki on mukana kahdessa Kokemäen osalta suuressa teollisuushankkeessa; datakeskus ja akkutehdas. Hankkeiden toteutuminen ja edelleen kehittyminen ei ole yksinomaan Kokemäen kaupungista ja sen toiminnasta riippuvainen. Toteutuessaan ne tulevat muuttamaan kaupungin talousarviota olennaisesti. Hankkeiden taloudellisten vaikutusten arvioiminen taloussuunnittelukaudelle on alkuvaiheessa.

Vuoden 2025 alusta lukien kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta kasvoi olennaisesti, kun työmarkkinatuen maksuosuus kasvaa porrastetusti henkilön työttömyysajan pidentyessä. Kunnan rahoitusvastuu laajeni myös kattamaan peruspäivärahaa ja perusosan suuruista osuutta ansiopäivärahasta. Uudistus on ns. kannustava eli kunnan rahoitusvastuu pienenee, jos ja kun työtä vailla oleva henkilö työllistyy nopeasti. TE-uudistuksen toteutuminen ja kunnan rahoitusvastuun määräytyminen sisältävät mahdollisuuksien ohella myös suhteellisen suuria riskejä toimintakustannusten kasvusta.

Tulevat vuodet ovat laaditun talousarvion ja taloussuunnitelmien 2026 - 2028 mukaan alijäämäisiä, joten kaupungissa on aloitettu kestävän talousohjelman valmisteleminen. Kaupunginhallitus ja kaupungin johtoryhmä kokoontuivat asian tiimoilta ensimmäisen kerran tammikuussa 2026. Kestävän talouden ohjelmaa valmistellaan edelleen vuoden 2026 aikana. Tavoitteena on määritellä pitkällä aikavälillä talouden toimintamenot tulojen mukaisiksi siten, että taseen kumulatiivinen ylijäämä säilyy. Kaupunginhallitus tulee ko. tavoitteen saavuttamiseksi/ylläpitämiseksi pidättäytymään suurista taloudellisista riskeistä.

Edellä mainitun kokonaisuuksien lisäksi kaupunginhallitus tulee jatkossa huomioimaan ne taloudelliset riskit, joita sisältyy kaupungin kiinteistöihin. Tällaisia riskejä ovat kiinteistöjen suuri määrä, vajaakäyttö, syntynyt korjausvelka sekä liian korkeat tasearvot. Kaupunginhallitus pitää edelleen tärkeänä, että rakennusten luopumisessa edetään vahvistetun kiinteistöstrategian mukaisesti.

Valtiontalous on velkaantunut vuosien 2020–2025 aikana huomattavasti ja sitä tultaneen lähivuosina sopeuttamaan huomattavasti. Sopeutustoimet todennäköisesti kohdistuvat myös kuntien talouteen. Kokemäen kaupungin taloudenhoidossa tullaan noudattamaan tarkkaavaisuutta ja pidättäytymään ei-välttämättömistä menoista.”

3) Verotulojen ja valtionosuuksien arviointi vuodelle 2027

Verotulojen ja valtionosuuksien oikeamääräinen ja realistinen arviointi on talousarvion laadinnan osalta ensiarvoisen tärkeää, sillä mainitut tulot kattavat 86 % käyttötalouden kaikista toimintakuluista. Sote-uudistuksen jälkeen verotulojen merkitys on yhä kasvanut, ne kattavat yksinomaan noin 70 % käyttötalouden toimintakuluista.

Lautakunnille/osastoille jaettavan menokehyksen suuruus perustuu siten käytännössä verotulojen ja valtionosuuksien määrän arviointiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin.

Laadittu kehys on laskettu olettamalla, että kunnallisvero nostettaisiin 9,2 prosentista 9,9 prosenttiin vuodelle 2027. Päätöksen mahdollisesta kunnallisveron nostosta tekee kaupunginvaltuusto marraskuun 2026 kokouksessaan. Veronkorotus 9,2 prosentista 9,9 prosenttiin nostaisi kunnallisverotuloja arviolta 897 000 euroa. Yhden kymmenyksen veroprosentin muutos tarkoittaa noin 125 000 euron muutosta kunnallisverokertymään.

Liitteenä on taulukko, jossa on yksityiskohtaisesti arvioitu verotulojen ja valtionosuuksien laskennalliset määrät. Arviot perustuvat kunnan omiin, Kuntaliiton, eri ennustelaitosten ja verohallinnon ennusteisiin.

4) Toimintatuottojen ja -kulujen arviointia vuodelle 2027

Toimintatuottojen arvioidaan pysyvän pääasiassa vuoden 2026 tasossa. Kehyksessä on huomioitu Satakunnan hyvinvointialueen päätös luopua Risten koulun vuokratiloista vuoden 2027 alusta yhteensä noin 47 000 euroa. Lisäksi valtion toimenpiteet, jolla TE-palvelujen ja kotoutumisen rahoja leikataan yhteensä noin -125 miljoonaa euroa kunnilta, on huomioitu kehyksessä siten että KEHA-keskuksen laskennallisia korvauksia kotoutumisesta on vähennetty noin 30 000 euroa vuodessa.

Vuonna 2025 solmittu kunnallinen virka- ja työehtosopimuksen sopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalle 1.5.2025–29.2.2028. Vuonna 2026 yleiskorotus on 2,27 % elokuusta alkaen ja paikallinen järjestelyerä 0,2 % sekä kehittämisohjelmaerä 0,4 % lokakuusta 2026 alkaen. Vuonna 2027 yleiskorotus 2,0 % sekä paikalliset erät yhteensä 0,8 % maksetaan jo huhtikuun alusta alkaen. Vuonna 2027 ansiotaso nousee noin 3,9 prosenttia vuoteen 2026 nähden korotusten seurauksena. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen (Kevät 2026) mukaan inflaation on arvioitu olevan noin 2,0 % vuonna 2026 ja 1,4 % vuonna 2027 sekä 3 kk euribor noin 2,1 %.

Kokemäen osalta voimassa oleva palkkaratkaisu tarkoittaa vuoden 2027 osalta noin 0,4 M€ kustannusnousua henkilöstömenoissa.

Kaupungin toimintamenoihin on huomioitu teknisellä toimialalla terveyskeskuksen purkukustannusarviosta 125 000 euroa. Kokonaisuudessaan terveyskeskuksen purkukustannusten odotetaan olevan noin kaksinkertaiset huomioituun summaan nähden vuonna 2027. Teknisellä toimialalla toteutuneet kustannukset ovat olleet pienemmät kuin talousarvio vuosina 2025 ja 2024, millä oli vaikutusta lisättävää määrärahaa arvioitaessa.

Kiinteistöstrategian mukaisesti Risten ja Tuomaalan koulujen mahdolliset myynnit on kehyksessä arvioitu tapahtuvan siten, että vuodelle 2027 ei toteudu kiinteistöjen käyttökustannuksia.

TE-uudistuksen ensimmäinen toimintavuosi on kuluva vuosi 2025. Työttömyystilanne on ollut vaikea kuluvana vuonna. Valtiovarainministeriön kevään 2026 talouskatsauksen mukaan työttömyysasteen odotetaan parantuvan valtakunnallisesti ennustetusta 9,8 %:sta 9,4 %:iin vuonna 2027. Kokemäen kaupungin työttömyysaste oli 12,0 % joulukuussa 2025. Alustavan arvion mukaan oletetaan TE-uudistuksen toimintamenojen säilyvän vuoden 2026 tasolla. Valtionvarainministeriö ennustaa työllisyystilanteen kohentuvan loppuvuonna 2026. Toisaalta työttömyyden pitkittyessä kaupungin kustannus kasvaa tietyn raja-arvon ylittyessä. Valtion toimenpiteistä, joilla TE-palveluiden rahoja leikataan, saatane lisätietoa syksyn aikana, sillä alustavissa laskelmissa vuoden 2027 osuuksissa leikkausten kohdennus ei ole vielä tarkentunut.

Kaupungin toimintamenoihin ei ole huomioitu hintojen muutosta, mikä tekee kehyksestä vallitsevassa taloustilanteessa erittäin tiukan ja haastavan toteuttaa.

Edellä olevat arviot on kaikki huomioitu vuoden tuloslaskelmakehyksessä. Näiden ja erillisessä liitteessä olevien verotulojen ja valtionosuusarvioiden mukaisesti laskettuna vuoden tuloslaskelma-arvio osoittaa noin 0,97 M€ alijäämää.

5) Investoinnit

Talousarviossa 2026 taloussuunnitelmavuodelle 2027 arvioitiin investointitarpeeksi 3,8 miljoonaa euroa. Kokemäen kaupungin investoinnit ovat perusvuositasolla lähtökohtaisesti alle 2,0 miljoonaa euroa, kun palveluverkkoa ei olennaisesti paranneta tai tulevaisuuteen satsata verotulojen kasvattamiseksi. Investointiesityksessä talousarviovuodelle 2027 on syytä noudattaa huolellista harkintaa ja mahdollista karsintaa, jotta kaupungin lainanottotarve ja korkokustannukset pysyvät maltillisina. Kaupunginhallitus antaa nettoinvestoinneille 2,5 M€ kehyksen vuodelle 2027.

6) Lautakunnille jaettava kehys

Jotta pidettäisiin kiinni kaupunginhallituksen asettamasta ohjeesta (= Taseeseen kertynyt ylijäämä ei mahdollista tietoista alijäämäisten budjettien laatimista suunnittelukaudella), voi toimintakate eli lautakunnille jaettava kehys olla noin 19,15 M€ eli noin 0,53 M€ suurempi kuin muuttuneen talousarvion 2026 toimintakate. Kehys on huomattavan tiukka sillä se ei huomioi inflaation vaikutusta toimintakustannuksiin. Vuoden 2026 tuottojen ei myöskään ole huomioitu kasvavan vuonna 2027. Kehys ei lähtökohtaisesti mahdollista talousarvioylityksiä toimintakauden aikana, jotta alijäämä ei kasva ennakoitua suuremmaksi.

Lisätietoja antaa Talousjohtaja Johanna Kemell, puh. 040 488 6110.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Teemu Nieminen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. hyväksyä esittelytekstin ja liitteen mukaisen vuoden 2027 talousarviokehyksen perustelut ja laskentatekijät;

2. jakaa osastoille 19,15 M€ kehyksen (toimintakate);

3. että kehys jaetaan osastoille esitetyssä muodossa, jossa olennaiset muutokset on huomioitu, kuitenkin siten, että kaupungin vuoden 2027 alijäämä olisi 0,97 M€.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen yksimielisesti.

KH 19.10.2026 § 198

Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelma

Vuoden 2027 talousarvion laatimiseksi lautakunnat ovat jättäneet talousarvioehdotuksensa ajallaan. Talousarvioehdotusta on käsitelty valtuustoseminaarissa 9.-10.10.2026, jonka jälkeen ehdotuksia on työstetty edelleen keskushallinnossa, osastoilla sekä johtoryhmässä.

Lautakuntien antamien ja kaupungin johtoryhmän edelleen työstämisen jälkeen vuoden 2027 talousarvioehdotus on noin 1,37 M€ alijäämäinen.

Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja esittelevät kokouksessa vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelman valmistelutilannetta.

Lisätietoja antaa Talousjohtaja Johanna Kemell, puh. 040 488 6110.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Teemu Nieminen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tutustuu valmistelussa olevaan talousarvioon ja taloussuunnitelmaan ja antaa tarvittavat ohjeet ja tarkennukset jatkovalmisteluun.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen yksimielisesti.

Merkittiin: talousjohtaja Johanna Kemell oli läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.

Yhtmk 28.10.2026 § 18

Yhteistyötoimikunta on käsitellyt talousarviota kokouksessaan 23.9.2026. Ajankohtaisten asioiden käsittelyn yhteydessä tutustuttiin sen hetkisen talousarvion ja suunnitelman tilanteeseen.

Kokouksessa esitellään vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2027-2029 suunnitelmavuosien valmistelun tilanne. Talousarvio etenee kaupunginhallituksen käsittelyyn 2.11.2026 ja kaupunginvaltuustoon 9.11.2026.

Lisätietoja antaa Hallintojohtaja Katja Törrönen puh. 040 488 6101.

Esittelijä Hallintojohtaja Katja Törrönen

Päätösehdotus

Yhteistyötoimikunta merkitsee talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027-2029 tiedoksi.

Päätös

Yhteistyötoimikunta hyväksyi hallintojohtajan päätösehdotuksen yksimielisesti.

KH 2.11.2026 § 212

Vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2027-2029 taloussuunnitelma

Kaupunginvaltuusto vahvistaa kokouksessaan 9.11.2026 tuloveroprosentin ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2027. Talousarvioehdotuksessa kaupungin tuloveroprosentti nousee 9,2 prosentista 9,9 prosenttiin ja kiinteistöveroprosentit säilyvät vuoden 2026 mukaisina.

Talousarvion valmistelua on jatkettu edellisen kaupunginhallituksen käsittelyn jälkeen ja siihen on tehty lähinnä teknisiä muutoksia. Lisäksi valtionosuudet on päivitetty uusimpien kuntaliiton laskelmien mukaiseksi, jolloin valtionosuudet pienenevät 64 000 euroa.

Vuoden 2027 talousarvio ei sisällä olennaisia uusia palveluja. Muutokset on kirjattu lukukohtaan ”3.6. Talousarvioon sisältyvät palvelutarjonta- tai muut huomioitavat muutokset”.

Talousarvioesityksen toimintakate on -19,4 miljoonaa euroa eli 0,75 miljoonaa euroa (4 %) vuoden 2026 muutettua talousarviota suurempi (negatiivinen luku kasvaa). Toimintakatteen muutos on seurausta kotikuntakorvausten maksutuottojen vähenemisestä, kunta-alan palkkojen korotuksesta sekä terveyskeskuskiinteistön purkukustannuksista.

Kunnallisverotuloksi on arvioitu 13,5 miljoonaa euroa. Arvioon on päädytty Kuntaliiton kuntakohtaisen verokehikon perusteella. Olettamuksena on, että kunnan tuloveroprosentti nousee 9,2 prosentista 9,9 prosenttiin. Lisäksi laskelmissa huomioidaan, että Kokemäen asukasluku vähenee edelleen, joten kunnallisverotulojen luonnollinen kasvu on hyvinkin maltillinen. Vuoden 2027 valtionosuudet tulevat olemaan noin 3,20 miljoonaa euroa eli 0,19 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 2026.

Talousarvioesityksen vuosikate on 1,07 miljoonaa euroa ja se ei riitä poistojen ja mahdollisten arvonalentamisten (2,5 miljoonaa euroa)

kattamiseen. Tilikauden arvioitu tulos on siten 1,43 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Investointimenomäärärahoja on varattu vuodelle 2027 yhteensä 2,1 miljoonaa euroa (netto).

Kaupungin lainamäärä kasvaa, mikäli kaikki investoinnit toteutuvat. Lainamäärä olisi tällöin vuoden 2027 lopussa 24,2 miljoonaa euroa eli noin 3 741 euroa/asukas. Vuoden 2025 tilinpäätöksessä lainamäärä oli 21 miljoonaa euroa eli noin 3 134 euroa/asukas.

Vuosien 2028–2029 taloussuunnitelma on laadittu syksyn 2026 aikana käytettävissä olevilla tiedoilla. Taloussuunnitelma on laadittu siten, että laskelmissa on pyritty saamaan käyttöön olennainen tieto sekä valtiovarainministeriön että Kuntaliiton laskelmista.

Vuosien 2028–2029 taloussuunnitelma on laadittu seuraavilla toteutumaennusteilla/oletuksilla:

a) Toimintakate (negatiivinen) kasvaa suunnitelmavuotena 2028 noin 2,8 % ja vuonna 2029 noin 2,2 %.
b) Tuloveroprosenttia korotetaan 0,7 %-yksikköä nykyisestä 9,2 %:sta vuonna 2027.
c) Asukasmäärän vuosittaiseksi vähennykseksi on arvioitu noin 80–90 henkilöä. Arvio perustuu edeltävien vuosien toteutumaan ja tilastokeskuksen laatimaan ennusteeseen. Mikäli asukasmäärä pysyisi seuraavat kolme vuotta nykyisellä tasolla, olisi vuosien 2027–2029 yhteenlaskettu kunnallisverotulokertymä noin 0,69 miljoonaa euroa nykyistä suurempi.
d) Vuodelle 2028 on kirjattu tehtäväksi noin 0,3 miljoonan euron alaskirjaus, sisältäen terveyskeskuskiinteistön alaskirjausta 0,1 miljoonan euron ja kaupungin omistamien kiinteistöosakeyhtiöiden alaskirjausta 0,2 miljoonaa euroa. Kiinteistöosakeyhtiö Teljän Talojen kiinteistökanta on osittain huonokuntoista ja kaupunki varautuu vuonna 2028 mahdollisiin arvonalentumisiin tältä osin.
e) Vuodelle 2029 on kirjattu 0,25 miljoonan euron alaskirjaus. Alaskirjaukseen sisältyy kaupungin omien kiinteistöjen yksittäinen alaskirjaus kiinteistöstrategian mukaisesti.
f) Valtionosuudet on arvioitu pysyvän vuoden 2027 tasolla ja niissä on huomioitu mahdollinen valtionosuusindeksin muutos sekä oppilasmäärän arvioitu väheneminen.
g) Korkotasoksi suunnitelmakaudella on pitkien korkojen osalta arvioitu noin 3,5 %.

Vuosien 2027-2029 alijäämäennuste on yhteensä 4,6 miljoonaa euroa, joten taseeseen kertynyt ylijäämä tulee pienenemään 1,5 miljoonaan euroon.

Lisätietoja antaa Talousjohtaja Johanna Kemell, puh. 040 4886 110.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Teemu Nieminen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se päättää hyväksyä liitteenä olevan ehdotuksen Kokemäen kaupungin vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaksi.

Kaupunginhallitus päättää antaa talousjohtajalle valtuudet tehdä oikaisuluonteisia korjauksia talousarvioon ja taloussuunnitelmaan.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että se päättää hyväksyä liitteenä olevan ehdotuksen Kokemäen kaupungin vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaksi.

Kaupunginhallitus päättää antaa talousjohtajalle valtuudet tehdä oikaisuluonteisia korjauksia talousarvioon ja taloussuunnitelmaan.

KV 9.11.2026
75/02.02.00/2026

Talousjohtaja esittelee kokouksessa kaupunginhallituksen kokouksen jälkeen talousarvioon 2027- ja taloussuunnitelmaan2027-2029 tehdyt tekniset korjaukset.

Lisätietoja antaa

Talousjohtaja Johanna Kemell, puh. 040 488 6110.

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää hyväksyä liitteenä olevan ehdotuksen Kokemäen kaupungin vuoden 2027 talousarvioksi ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaksi.

Päätös